

Nr 153

Utlåtande i anledning av väckt motion om formerna för inbetalning av radiolicens.

(4:e avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Löfgren m. fl.* väckt motion (II:454) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att genom skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder för åstadkommande av sådan ändring i bestämmelserna för inbetalning av bildradiolicens, att den som så önskar kan erlægga hela årsavgiften genom en enda inbetalning och att en kombinationslicensavgift för kalenderår för ljudradio och bildradio införes för den som så önskar, med en samlad avgift av 125 kronor — i stället för uppdelad avgift om 130 kronor.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionen.

Över motionen ha, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden avgivits av telestyrelsen och riksräkenskapsverket.

Telestyrelsen omnämner inledningsvis att registret över ljudradiolicenser ursprungligen varit fördelat på televerkets ca 120 centraltelestationer samt — för stockholmsområdet — på telestyrelsens radiobyrå i Stockholm. För att rationalisera arbetet med ljudradiolicenserna och därigenom nedbringa kostnaderna påbörjade telestyrelsen i december 1956 en hålkortsmekanisering av förnyelseblanketternas utskrivning och behandling i övrigt. Licensarbetet överföres i samband därmed till hålkortscentraler i Stockholm och Göteborg. Omläggningen, som måste ske successivt bl. a. för att personalavvecklingen på telestationerna skall kunna genomföras utan olägenheter samt behovet av lokaler för hålkortscentralerna skall hinna tillgodoses, beräknas vara slutförd om ungefär tre år.

Antalet ljudradiolicenser var den 31 mars 1959 ca 2 664 000, varav ca 1 940 000 inkasseras enligt den äldre metoden och ca 724 000 medelst det nya hålkortssystemet.

Registret över televisionsradiolicenserna har alltsedan starten den 1 oktober 1956 varit centraliserat till telestyrelsens radiobyrå i Stockholm. Arbetet hålkortsmekaniserades fr. o. m. den 1 december 1957.

Antalet televisionsradiolicenser var den 31 mars 1959 ca 360 000.

Den av motionärerna till mellan 5 och 10 kronor beräknade kostnadsbesparingen vid övergång från kvartals- till helårsbetalning av televisionsra-

diolicens uppgår enligt styrelsen i verkligheten till högst ca 3 kronor brutto per år och licensinnehavare, varifrån måste dragas de merkostnader som skulle uppstå om licensbetalarna finge välja mellan att betala per kvartals- och årsperiod. Styrelsen anför vidare i frågan följande.

Av anvisningstexten på förnyelseaviverna till televisionsradiolicenserna framgår att avgiften kan gireras. I viss utsträckning begagna licensbetalarna sig av denna möjlighet, och därvid förekommer det ej sällan, att de inbetala avgift för mer än ett kvartal. Möjlighet att betala avgiften för hela året finnes sålunda redan nu. Ehuru metoden enligt vad som framgått här ovan medför en viss kostnadsminskning, har telestyrelsen dock hittills icke ansett sig böra göra propaganda för densamma. Anledningarna därtill äro flera. De inbetalningar, som avvika från den normala hålkorts-rutinen, måste behandlas manuellt och styrelsen har icke varit beredd att f. n. möta de ökade krav på personal och lokaler, som detta skulle föra med sig. Styrelsen har vidare önskat få en något längre erfarenhet av uppbörds-systemet i dess helhet, och slutligen anser styrelsen att vad som i första hand bör diskuteras är en övergång till en längre *generell* licensperiod för televisionen.

Från flera synpunkter förefaller det vara lämpligast att därvid till en början övergå till en halvårsperiod, vilket skulle medföra avsevärda administrativa lättnader. Licenserna skulle förfalla till betalning exempelvis den 1 april och den 1 oktober. Genom att övergå till en licensperiod på ett halvår skulle man minska antalet avier för televisionsradiolicenser till hälften av det nuvarande. För *varje* licensbetalare skulle per år räknat televerkets räntevinst i förhållande till nuvarande system bli ca 0:50 kr., porto-besparingen 0:60 kr. och vinsten i blankettkostnad och administration 0:40 kr., eller sammanlagt 1:50 kr., dvs. för 400 000 licensbetalare 600 000 kr. per år. Detta system skulle ej medföra något administrativt merarbete, som skulle minska vinsten.

Ett system med licensavgift för televisionsradiolicenser *uteslutande* per halvårsperiod skulle sålunda från kostnadssynpunkt ställa sig väsentligt gynnsammare än det av motionärerna föreslagna systemet enligt vilket man skulle få välja mellan att betala sin licens per kvartals- eller årsperiod.

Trots att vissa invändningar kunna anföras, anser telestyrelsen de administrativa fördelarna av en längre licensperiod vara så stora, att en omläggning i denna riktning kommer att bli motiverad. Omläggningen förutsätter en ändring i Kungl. Maj:ts kungörelse den 23 maj 1958 (nr 231) angående rätt att innehava radiomottagningsapparat.

En ifrågasatt omläggning av licensperioden för ljudradio till kalenderår skulle enligt styrelsen resultera i att licensavdelningarna finge å ena sidan svårbemästrade arbetstoppar omkring årsskiftena och å andra sidan sysselsättningssvårigheter för personalen under den övriga delen av året. En koncentration av licensförnyelserna till årsskiftet vore ej heller önskvärd från postverkets synpunkt. Om och när det bleve aktuellt med en kombinationslicens borde licensperioden för högst en fjärdedel av licensstocken få sammanfalla med kalenderår.

I fråga om det föreslagna införandet av en kombinationslicens framhåller styrelsen bl. a. följande.

Såsom framgår ovan pågår f. n. en centralisering av registren för ljudradiolicenser från centraltelestationerna till licensavdelningar vid hålkortscentralerna i Stockholm och Göteborg, vilken process beräknas vara avslutad om ungefär tre år. Televisionsradiolicenserna ha redan från starten behandlats centralt. Införandet av en kombinationslicens så länge ej hela registret för ljudradiolicenser finnes vid hålkortscentralerna skulle medföra mycket betydande administrativa svårigheter. Rapporteringen mellan de centraltelestationer, som fortfarande ha kvar registren för ljudradiolicenser, och licensavdelningarna vid hålkortscentralerna skulle bli mycket omfattande och arbetskrävande. Det vore även ogynnsamt att nu tillföra licensavdelningarna vid centraltelestationerna ökat arbete, vilket skulle försvåra personalavvecklingen längre fram. Slutligen bör även antalet televisionsradiolicenser ha ökat ytterligare, innan man överväger att införa en kombinationslicens.

Det är sålunda över huvud taget ej tillrådligt att införa en kombinationslicens så länge registren för ljudradiolicenser ej äro helt centraliserade. Även efter en sådan centralisering skulle den rabatt som det vore kostnadsmässigt motiverat att lämna vid årsbetalning i stället för kvartalsbetalning, om en sådan betalningsform funnes kvar vid denna tidpunkt, vara så liten, sedan hänsyn tagits till de ökade administrationskostnader ett blandat system skulle medföra, att dess stimulerande effekt säkerligen bleve ganska ringa.

Telestyrelsen har emellertid för avsikt att taga upp frågan om en kombinationslicens till prövning när samtliga register för ljudradiolicenser ha överförts till licensavdelningarna vid hålkortscentralerna. Vid denna tidpunkt torde även antalet televisionsradiolicenser ha ökat avsevärt.

Sammanfattningsvis framhåller styrelsen att rutinerna för inkasseringen av ljudradio- och televisionsavgifterna är föremål för fortlöpande översyn. I samband med den stora tillströmningen av televisionsradiolicenser under fjärde kvartalet 1957 hålkortsmekaniseras utskrivningen av förnyelseavvier och rutinerna för betalningskontroll. Televerket var därvid först i landet med att använda ett 80-kolumners hålkort som inbetalningskort över postgiro enligt postgirokontorets då nyligen medgivna system. Vidare pågår centralisering och hålkortsmekanisering av arbetet med ljudradiolicenserna, varjämte planeras övergång från det nuvarande systemet med licenstecken till inbetalning över postgiro även av ljudradiolicensavgifterna. Dessa och flera andra åtgärder genomföras för att sänka kostnaderna för radiolicensarbetet.

Telestyrelsen anser sig icke för närvarande kunna tillstyrka ett införande av helårsbetalning av televisionsavgiften jämsides med kvartalsbetalning och ej heller av en kombinationslicens för ljudradio och television. Den ändring i fråga om inkasseringsrutinen för televisionsavgiften, som

enligt styrelsens åsikt i första hand bör övervägas, är en övergång till halvårs- i stället för kvartalsbetalning när tidpunkten kan anses mogen därför.

Även riksräkenskapsverket anser att en förlängning av betalningsterminen för televisionsradiolicenserna skulle medföra fördelar ur administrativ synpunkt. Verket förordar därför att den nuvarande inbetalningen vid lämplig tidpunkt omlägges till att avse antingen halvår eller kalenderår. Däremot anser verket bärande skäl icke föreligga att införa en kombinationslicens för ljudradio och televisionsradio eller att medgiva valfrihet mellan olika system för avgifternas erläggande. En sådan omläggning skulle nämligen enligt verket medföra betydande olägenheter i administrativt hänseende och förhindra genomförandet av ett rationellare betalningssystem.

Utskottet. Såsom av telestyrelsens yttrande över förevarande motion framgår, finns redan nu möjlighet att i enlighet med motionärernas önskemål genom en enda inbetalning lösa licensavgiften per helår för televisionsapparat. Rutinerna för inkassering av ljud- och televisionsradioavgifterna är vidare föremål för fortlöpande översyn. Såsom en följd härav pågår f. n. genomförandet av en centralisering och hålkortsmekanisering av arbetet med ljudradiolicenserna av samma slag som redan skett med avseende å televisionsradiolicenserna. Med hänsyn till dels önskvärdheten av att kunna genomföra härav föranledd personalavveckling utan olägenhet, dels det ökade lokalbehovet för hålkortscentralerna, måste omläggningen ske successivt. Sedan arbetet slutförts, vilket beräknas kunna ske inom ca tre år, avser styrelsen att till prövning upptaga frågan om införandet av kombinationslicens för ljud- och televisionsradio. Vidkommande licensavgiften för enbart den senare anser styrelsen i första hand en övergång till en generell licensperiod om halvår i stället för kvartal böra upptagas till övervägande.

De av motionärerna aktualiserade frågorna har sålunda redan uppmärksamrats av vederbörande verksstyrelse och härav föranledda förslag torde framdeles vara att förvänta. Med hänsyn härtill ävensom till vad av remissmyndigheterna i övrigt anförts kan utskottet icke finna det motiverat att från riksdagens sida nu påkalla vidtagandet av särskilda åtgärder i ämnet.

Utskottet får därför i enlighet med det anförda hemställa,

att motionen II:454 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 november 1959

På statsutskottets vägnar:
MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Thun, Pålsson, Axel Johannes Andersson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Mårtensson, Mossberger, Herbert Larsson, Edström och Thorsten Larsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Pettersson i Degerfors, Malmborg, Thapper, Rubbestad, Jansson i Kalix, Staxäng, Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm, Nilsson i Göingegården, fröken Elmén, fröken Olsson, herrar Wedén och Gustafsson i Kårby.

Reservation

av herr *Wedén*.